

NATIONAAL
KENNISINSTITUUT
ONDERWIJS

Nederlands
Jeugdinstituut

Scholen werven en behouden: *tips voor samenwerking*

Handreiking uit het programma

Effectmeting kansrijke interventies in het po en vo

Education
Endowment
Foundation

uitgave februari 2026

In de periode 2022-2024 was het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) samenwerkingspartner in het grootschalige NRO-onderzoeksprogramma 'Effectmeting kansrijke interventies in het po en vo'. Dit programma moest inzicht bieden in de effectiviteit van enkele interventies in het primair en voortgezet onderwijs, gericht op de cognitieve of sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Het Nji leidde het overkoepelende project Leren en Kennisdelen. Dat had als doel om de betrokken onderzoeksprojecten van elkaar te laten leren, en om opgedane kennis voor toekomstig onderzoek vast te leggen.

Het Nji heeft de ervaringen met de uitvoering van experimenteel interventie-onderzoek verzameld en geëvalueerd door regelmatig contact met de interventie- en onderzoeksteams. Op basis van deze ervaringen heeft het Nji in afstemming met het NRO een aantal tools van de Engelse *Education Endowment Foundation* (EEF) aangepast aan de Nederlandse situatie. De tools zijn daarvoor vertaald door het VU Taalcentrum.

Deze publicatie maakt deel uit van het totale pakket aan hulpmiddelen.

Werving en behoud van scholen voor onderzoek: *aandachtspunten*

Beschrijving interventie en onderzoeksplan: *formats*

Onderzoeksopzet en analyseplan: *richtlijnen*

Onderzoeksrapportage: *bouwstenen*

Tips om scholen te werven en behouden

De handvatten in dit document helpen om scholen te werven. Ze zijn gericht op duurzame werving, dus van scholen die gaandeweg niet snel zullen uitvallen. De tips zijn gebaseerd op adviezen die de Education Endowment Foundation (EEF) heeft opgesteld met onderzoekers en teams die interventies implementeren op scholen in het Verenigd Koninkrijk. Met de input van Nederlandse onderzoekers en implementatieteams heeft het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) in afstemming met het NRO de adviezen verder aangescherpt en aangepast aan de Nederlandse situatie. Meer en uitgebreidere adviezen om scholen te werven en te behouden staan in de handreiking *Werving en behoud van scholen voor onderzoek: aandachtspunten*.

Zorg voor een duidelijke taakverdeling en tijdsplanning

Verdeel de taken voor werving, implementatie en onderzoek over het implementatieteam en het onderzoeksteam. Bespreek wat jullie in het hele traject van scholen verwachten en stem deze verwachtingen op elkaar af. Bespreek ook welke planning en communicatie richting scholen nodig is, tijdens de werving, implementatie en uitvoering van het onderzoek. Door de taken duidelijk te verdelen, voorkom je dat je scholen overlaadt met brieven en e-mails.

Ontwikkel samen wervingsmaterialen

Werk als onderzoeksteam en implementatieteam nauw samen om wervingsmaterialen te ontwikkelen. Zo kun je tijdens de werving aan scholen uitleggen wat de interventie en het onderzoek precies inhouden. Bespreek ook wat jullie van hen verwachten. Het helpt als scholen warmlopen voor het onderwerp van de interventie.

Informeer scholen goed over wat het onderzoek inhoudt

Scholen krijgen meer vertrouwen in het onderzoek als zij begrijpen wat het inhoudt en wat er van hen verwacht wordt. Hoe duidelijker je bent, hoe minder zorgen scholen hebben dat er onverwacht toch meer van ze gevraagd wordt. Ze weten dan precies waar ze mee instemmen en zullen minder snel afhaken.

Maak daarom duidelijk dat je scholen werft voor het hele onderzoek en niet alleen voor de implementatie van de interventie. Licht het belang van het onderzoek toe: hoe gaat de nieuwe kennis leerlingen, leerkrachten en scholen helpen? Scholen die het belang inzien van wetenschappelijke kennis zullen zich sterker betrokken voelen bij het onderzoek, ook als zij deel uitmaken van de controlegroep. Scholen moeten begrijpen dat ze in de controlegroep evenveel bijdragen als in de interventiegroep.

Laat scholen een samenwerkingsovereenkomst ondertekenen

In de praktijk zien we dat scholen die een eenvoudig contract ondertekenen, minder snel afhaken. In zo'n samenwerkingsovereenkomst staat kort en duidelijk onder welke voorwaarden het effectonderzoek plaatsvindt en welke taken en verantwoordelijkheden de school heeft.

Maak deze taken en verantwoordelijkheden zo concreet mogelijk en koppel daar, indien mogelijk, een contactpersoon op school aan: iemand met binding met de werkvloer, die mandaat heeft om besluiten te nemen en zaken in gang te zetten. In het primair onderwijs is dit bijvoorbeeld de directeur of een intern begeleider/kwaliteitscoördinator, in het voortgezet onderwijs een teamleider of zorgcoördinator. Leg ook vast wie de contactpersoon vervangt als deze ziek wordt of van baan verandert.

Wees een betrouwbare en persoonlijke samenwerkingspartner

Zorg dat scholen weten bij wie ze kunnen aankloppen met vragen. Het contact is het liefst laagdrempelig, overzichtelijk en persoonlijk. Bespreek wat handig en noodzakelijk is, voor de school en voor jullie. Zo kan het bijvoorbeeld fijn zijn om voor specifieke onderwerpen (zoals digitale toetsafnames) een contactpersoon aan te wijzen in de samenwerkingsovereenkomst. Maar soms is het prettiger om elke school één vaste contactpersoon te geven, die vragen indien nodig doorspeelt naar anderen. De mate van begeleiding verschilt per onderzoeksproject. Sommige onderzoeksprojecten houden persoonlijk contact met de scholen en begeleiden ze intensief. Andere maken een persoonlijke nieuwsbrief.

Maak het makkelijk voor scholen om deel te nemen, zo vallen ze minder snel af

Probeer scholen zoveel mogelijk te ontlasten door activiteiten goed te organiseren en te plannen. Organiseer verschillende metingen bijvoorbeeld op dezelfde dag, zoals vragenlijsten afnemen en observeren in de klas.

Gebruik zoveel mogelijk gegevens en toetsen die de school toch al afneemt. Als je toch extra metingen wilt doen, kun je vragen hoe de school ondersteund wil worden. Sommige scholen vinden het fijn om toetsen bijvoorbeeld zelf af te nemen, zodat er geen nieuw gezicht in de klas komt. Andere zullen blij zijn als je het van ze overneemt. Online testafnames kunnen lastig zijn voor scholen. Zorg dat een helpdesk beschikbaar is waar ze makkelijk contact mee kunnen opnemen.

Gebruik verschillende methoden om scholen te benaderen

Succesvol werven vraagt om flexibiliteit. Benader scholen op verschillende manieren. Je kunt ze bijvoorbeeld direct aanschrijven met een aansprekende flyer en ze vervolgens opbellen. Of je kunt online bijeenkomsten organiseren zoals een webinar, of adverteren in vakbladen. Of gebruik bestaande netwerken, zoals de Gelijke Kansen Alliantie. Laat ook zien met welke bekende partners je samenwerkt.

Werf meer scholen/leerlingen dan het minimum

Hoe duidelijk je ook communiceert met de scholen, er kunnen altijd scholen zijn die gaandeweg toch uitvallen. Bijvoorbeeld doordat de betrokken leerkracht een andere baan vindt, of doordat meedoen toch teveel werk blijkt. Wees hierop voorbereid en kijk of je vooraf reservescholen kunt werven.

